

Minnen från Ungskär.

Den som är född och uppväxt på en liten ö i havet har ofta en del att minnas – sådant som "tätortsfolket" kanske inte så ofta har tänkt på – eller varit med om –

Som en liten pojke ute på Ungskär – tillsammans med mina jämnåriga – fick jag vistas tillsammans med öns äldre fiskare för att av dem få höra hur livet – både till lands och till sjöss – verkligen var! Det var många intressanta föredrag vi fick höra, det kan jag garantera! Eftersom många av dessa män hade varit i Amerika fick vi även höra hur det var att såsom en ung man komma ifrån Blekinge skärgård långt ut till det s. k. "stora landet i väst" Kontrasterna var naturligtvis mycket stora! Faktum är emellertid att för jättemånga mindre bemedlade utvandrare var Amerika bra! Även om det – naturligtvis – fanns de, som inte hade det så där jättebra "där-över". Överallt får man ju jobba för sitt uppehälle. Många fick ett hårt slit i Amerika, 12 tim. arbetsdag förr, men man lyckades spara en slant då och då att ha med sig hem till Sverige igen – för det var många som återvände till hemlandet – så gjorde min Far, han mindes jättemycket från Amerika, vid helger och även vid andra lugna och trivsamma stunder i hemmet där ute på Ungskär berättade Far mycket, som var en stor glädje för mig att höra på!

Sedan min Far återvänt till skärgården återgick han till fisket, som ju praktiskt taget var det enda arbete som stod till buds där ute! Vi barn fick höra om många äventyrliga fiskefärder! Ibland så hände det att livet

hängde på en rätt så skör tråd! På Fiskarens lott föll – utom att klara sig själva – att försöka bistå andra. Vid flera tillfällen fick öborna riskera livet för att bistå män och fartyg i fara med skeppsbrott! Jag kan här nämna en av de händelser jag har i gott minne: Det var i julmånaden 1942 den svenska järnmalmslastade ångaren "Birka-land" grundstötte ute vid Rosenklintsgrundet vid Utklippans farvatten. Öborna ställde – som vanligt – upp att hjälpa till ombord på haveristen, svår storm kom – fartyget med besättning, befäl, öbor ombord drev hjälplöst omkring på havet! (Bärgningsbåten hade dragit fartyget med stort läckage av grundet, men så brast helt enkelt bogserwiren och ingen kunde i den svåra stormen få fartyget under ny bogsering). Det var förfärligt att se dem driva – vi såg ju deras lanternor på natten från vår ö! Då fanns ej heller helikopter att rädda folk med här i kustbandet! Det blev en dryg natt för alla de cirka 80 personerna ombord, men en ny dag randades, de såg stormen bedarra! Några så glada ansikten som de ilandkommande uppvisade, ja, det ser man sällan! De hade fått leva! Fartyget fick också "hon" leva! Ni vet nog om att en sjöman ofta kallar sitt fartyg för hon, även att han ser fartyget som ett levande ting!

I vårt dåvarande lilla skolhus på ön hade vi förmånen att ha jättebra lärare och lärarinnor! Några lärare ville jaga sjöfågel!

Det var emellertid rätt så svårt för en skollärare att ligga ute på sjön i hårt väder t. ex. och reda sig – och skjuta

sjöfågel så tidigt! Det var bom! På Ungskär fanns en lärd och trevlig folk-skollärare. Han fann på råd! Han skulle i stället gå på andjakt, då behövde han endast gå på land och jaga, menade han! Sagt och gjort! Efter skoldagens slut – och sedan han hade utrett sina övriga ärenden, ja, då var vår gode magister redo att gå till Mellanskär för att som han sade: "Fälla änder"! Magistern hade emellertid ansträngt sina ögon så mycket med att läsa att han såg så dåligt! Även så mörknade det fort! Han såg inte änderna! En gång hörde han något: "Han sade: "Jag tyckte att jag hörde vingslag!" "Jag sköt faktiskt rakt upp i luften!" Magistern blev storligen förvånad över att ingen and kom och ramlade ner till honom. Att det inte är så lätt att jaga på detta sätt, ja, det kom han snart underfund med! Alla förstod de att det var litet omväxling för magistern att promenera med bösan på axeln – att sitta inne i en enslig skolhus – byggnad på en liten ö i havet – ja det var ju klart att han ville vistas ute ibland och då blev det "jakten" även om han inte lossade skott! Alla uppskattade vi den läraren, han gjorde mycket för att glädja barnen, så gjorde ju också de andra bra lärare och lärarinnor vi hade!

Det hölls sålunda många trevliga fester i Ungskärs skolhus av våra goda lärarekrafter! De gjorde "vår gråa vardag ljus" många, många gånger! Vid besök i Karlskrona fick jag en liten gosse lära mig att man såg helst att

man själv hade det bra! Man var helt enkelt "kavata" i staden! Bl. a. så hörde jag – efter ett av många ingipanden av ö-bor till människolivs- och fartygsbärgning! "Det är väl klart att det är öborna, som skall rädda folk och båtar!" "De sitter ju ändå där ute!" Jaha, när jag blir stor så skall jag nog berätta för "staborna" hur livet är – och har varit – så har även vid flera tillfällen skett! Man har intresserat sig för ö-livet, man har förstätt att vi levde i en egen alldeles speciell värld – genom t. ex. tidningar och radio följde dock "glesbygdernas folk" med mera vad som hände i vår värld än vad "kavata" stabor trodde!

Att trivas i min barndom, ungdom, var inte så svårt, många barn och ungdomar fanns där då ute på öarna i skärgården! "Vi fick roa oss så gott vi kunde! Jag minns att vi brukade sitta på en grön äng vackra sommarsöndagar och spela grammofon – vi hade samtidigt en skön utsikt: fåglar kretsande över havet – och fartyg syntes medförande laster till Svenska folkets nytta och välfärd ombord! Som avslutning vill jag nu nämna något om en vacker syn på ön: att stå nere vid hamnen och se när segel sattes och maskiner sattes i gång ombord på öns fiskeknubbar vid solnedgången och knubb efter knubb – för segel och maskin – i en rad stävade ut på havet, ja, det var en vacker syn! Det var liv i skärgården när "de hissade sina segel i solnedgången"!

Knut Andersson

Ur: Tidskrift för
Närhållningsällskapet,
Lantbrukarnämnden,
Karlskrona,
Mars 1, 1981.